

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/142/2023
Identifikačné číslo spisu:	1710205862
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1710205862.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. K., narodeného XX. Q.R. XXXX, Ž., X. Č.. XXXX/X, zastúpeného Legium s.r.o., Bratislava, Bukurešťská 3, IČO: 36 867 870, proti žalovanému Slovenský pozemkový fond, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, o vydanie rozkazu na plnenie a povinnosť uzatvoriť zmluvu, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 6C/151/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. mája 2023 sp. zn. 7Co/50/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej aj „okresný súd“, „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. januára 2020 č. k. 6C/151/2010-598 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal nahradenia prejavu vôle žalovaného ako prevodcu, že uzatvára so žalobcom ako nadobúdateľom Zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe (výrok I.) a zároveň žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

1.1. Okresný súd uviedol, že ako prvoradé skúmal, či je žalobca aktívne vecne legitimovaný, keď žalobca založil svoj nárok na zmluve o postúpení práv medzi ním a Z. T., ktorej bolo právoplatnými rozhodnutiami Obvodného pozemkového úradu v Trnave priznané postavenie oprávnenej osoby v zmysle § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. V súlade so závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreného v nálezoch sp. zn. II. ÚS 517/12 zo dňa 21. novembra 2012, ale aj so závermi odvolacieho súdu v rozhodnutiach č. k. 9Co/1 66/14-308 zo dňa 4. júna 2015 a č. k. 8Co/539/14-306 zo dňa 17. októbra 2007, ktoré na uvedený nález nadväzujú a s ohľadom na účel reštitučných zákonov až do prijatia novely č. 139/2010 Z.z. s účinnosťou od 01. júna 2010, nemožno prevádzať nároky prislúchajúce oprávneným osobám na tretie osoby. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca nebol oprávnenou osobou, preto žalovaný nemal voči nemu právnu povinnosť vydať náhradné pozemky, preto žalobca podľa súdu prvej inštancie nedisponuje aktívnou vecnou legitímáciou v konaní, reštitučný nárok nebolo možné postúpiť na inú osobu a preto žalovaný nemôže so žalobcom uzatvoriť zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníckeho práva.

1.2. Súd prvej inštancie skonštatoval, že naviac neexistuje žiadny právny nárok oprávnenej osoby na uzatvorenie zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníckeho práva s konkrétnym obsahom, t. j. ku konkrétnemu pozemku (a poukázal na uznesenie ÚS SR č. k. II. ÚS 517/2012-15). V súlade so zákonom č. 503/2003 Z.z. dovodil, že oprávnená osoba nemá nárok na získanie ňou určeného pozemku ako reštitučnej náhrady. Skutočnosť, na ktorú odkazoval žalobca, že existovali odporúčania orgánov žalovaného k uzatvoreniu zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníckeho práva s obsahom, ktorý je petitom jeho žaloby, neznamená, že uvedené odporúčania sú pre štatutárne orgány žalovaného záväzné. Pre právnu záväznosť odporúčaní orgánov žalobcu je potrebné, aby štatutárny orgán žalobcu právne predpísaným spôsobom konal, uvedené sa ale nestalo, pretože zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníckeho práva s obsahom, ktorý je petitom jeho žaloby, nepodpísal. Štatutárny orgán žalovaného - generálny riaditeľ - tým dal najavo, že návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníckeho práva s obsahom, ktorý je petitom jeho žaloby, neakceptuje a s poukazom na ust. § 44 ods. 1 Občianskeho zákonníka k akceptácii oferty žalobcu zo strany žalovaného nedošlo, keď Občiansky zákonník jasne upravuje, že nečinnosť kontrahenta neznamená prijatie oferty a je zrejmé, že návrh nebol akceptovaný ani mlčky. Súd prvej inštancie preto nevzhliadol na žiaden právny nárok (základ) žalobcu požadovať uloženie povinnosti uzatvoriť zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníckeho práva s obsahom, ktorý je petitom jeho žaloby a konštatoval, že v danom prípade je jediným prípustným prostriedkom ochrany záujmov žalobcu správna žaloba proti nečinnosti správneho orgánu, pretože iba zákonom určený orgán verejnej moci môže byť príslušný určiť predmet náhrady, ktorá bude v rámci osobitného administratívneho postupu upraveného reštitučným zákonom poskytnutá. Takúto právomoc nemôže mať civilný súd, pretože nie je príslušný na posúdenie vecnej otázky, t.j. rozhodnutie o správnej výmere, polohe a bonite náhradného pozemku, ktorého vlastníctvo mohlo byť prevedené na oprávnenú osobu. Civilný súd nemá právomoc zaväzovať správny orgán ku konaniu, ktoré má byť výsledkom administratívneho konania upraveného osobitnými predpismi (reštitučným zákonom). Podľa súdu prvej inštancie je petit žaloby v rozpore s § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., pretože prevádzané pozemky sa nenachádzajú v tom istom katastrálnom území, v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, v katastrálnych územiach obcí bezprostredne susediacich s obcou, v ktorej území sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v okrese, v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok. Zdôraznil, že § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. upravuje právne nástupníctvo (sukcesiu) v prípade, ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5, alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, ktoré ustanovenie má kogentnú povahu a smeruje k odškodneniu len tých osôb, ktoré spĺňajú štatút osoby oprávnenej. Ak špeciálna právna úprava kogentne upravuje sukcesiu (nástupníctvo), možnosť cesie (postúpenia) reštitučného nároku ako pohľadávky v zmysle § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka na tretie osoby neprichádza podľa súdu prvej inštancie do úvahy a postúpiť pohľadávky si môžu medzi sebou len oprávnené osoby. Dovodil, že zmluva o postúpení, ktorou žalobca preukazoval uplatňovaný nárok, je absolútne neplatná v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, lebo svojim účelom odporuje zákonu č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do prijatia jeho novely zákona č. 139/2010 Z.z., ktorou bola pripustená možnosť previesť nárok oprávnenej osoby na tretiu osobu s účinnosťou od 1. júna 2010. Nakoľko postúpiť možno len existujúci nárok a predmetom zmluvy o postúpení môže byť len určitá a existujúca pohľadávka, zmluva o postúpení tomuto predpokladu nevyhovovala, a teda by bola neplatnou aj v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka z dôvodu jej neurčitosti. Posudzujúc obsah novelizácie zákona č. 503/2003 Z.z. vykonanej zákonom č. 139/2010 Z.z. (od 01. 06. 2010) ÚS SR vyslovil názor, že bez ohľadu na dovtedajšiu sťažovateľom tvrdenú prax žalovaného až táto zmena právnej úpravy umožnila v režime zákona č. 503/2003 Z.z. (a zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov) akékoľvek „prevody nárokov“, a aj to iba pre prípady v nej výslovne definované, t.j. pre prípady, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch a je dohodnutý konkrétny náhradný pozemok za predpokladu uzatvorenia písomnej zmluvy oprávnenou osobou s treťou osobou s úradne osvedčenými podpismi účastníkov zmluvy. V čase uzatvorenia zmluvy o postúpení, od ktorej žalobca svoje tvrdené právo odvodzuje, táto právna úprava ešte účinná nebola a v danom čase nebol dohodnutý konkrétny náhradný pozemok. S poukazom na záver Krajského súdu v Bratislave v uznesení č. k. 5Co/213/2018-456 zo dňa 12. októbra 2018 a vykonané dokazovanie súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 29. mája 2023 sp. zn. 7Co/50/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. K doplneniu dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, a v záujme dôsledného vyporiadania sa s odvolacími námietkami odvolací súd uviedol, že žalobca v odvolaní namietal nesprávne posúdenie otázky jeho aktívnej vecnej legitímácie súdom prvej inštancie a mal za to, že žalovaný je povinný uzatvoriť s ním zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom s obsahom, ktorý tvoril petit jeho žaloby.

2.2. Odvolací súd po preskúmaní súdneho spisu a po oboznámení sa s rozhodnutiami najvyšších súdnych autorít, ktorými sú tak Ústavný súd Slovenskej republiky aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „ústavný súd“, „najvyšší súd“) konštatoval, že odpoveď na otázku prevoditeľnosti reštitučných nárokov podľa zákona č. 503/2003 Z.z. možno v súčasnosti považovať v rozhodovacej praxi súdov za ustálenú. Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 517/2012 zo dňa 22. novembra 2012, v ktorom vyslovil, že zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010 neumožňoval postúpenie práv oprávnenou osobou na tretie osoby a na ktoré sa súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí odvoláva, považoval odvolací súd za už prekonané. Najvyšší súd opakovane vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 7Cdo/1369/2015 zo dňa 23. júna 2016 a sp. zn. 5Cdo/129/2018 zo dňa 30. mája 2019) vyslovil názor, že nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom alebo priznanie práva na náhradu podľa zákona č. 503/2003 Z.z. má povahu pohľadávky, t.j. práva zo záväzkového právneho vzťahu založeného zákonom, ktorého predmetom záväzku je niečo dať, resp. konať a zároveň, že zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010 nezakazoval postúpenie práv oprávnenou osobou podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka. Uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu boli vydané neskôr a zároveň v odôvodnení sa najvyšší súd zaoberal aj odlišným názorom vyjadreným v rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 517/2012 zo dňa 22. novembra 2012. Odvolací súd mal za to, že označené rozhodnutia najvyššieho súdu predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a prípadný odklon od tejto rozhodovacej praxe je potrebné náležite odôvodniť.

2.2.1. S ohľadom na uvedené, súd prvej inštancie nepostupoval správne, keď v rozhodnutí bez bližšieho skúmania a odôvodnenia odklonu neprihliadol na najnovšiu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu a priklonil sa k rozhodnutiu ústavného súdu zn. II. ÚS 517/2012 zo dňa 22. novembra 2012, preto sa odvolací súd stotožnil s odvolacou námietkou žalobcu pokiaľ ide o nesprávnosť záveru súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v konaní. Odvolací súd sa stotožnil s názorom najvyššieho súdu v tom, že zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010 nezakazoval postúpenie práv oprávnenou osobou podľa § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, preto oprávnená osoba po priznaní práva na náhradu mohla s touto vecou ľubovoľne nakladať, tento záver podporuje aj novela zákona č. 503/2003 Z.z. vykonaná zákonom č. 139/2010 Z.z. s účinnosťou od 1. júna 2010, ktorý podľa dôvodovej správy reagoval na pretrvávajúce problémy vo vzťahu k nie vždy transparentnému prevádzaniu práv vyplývajúcich z reštitučných nárokov a za účelom zvýšenia transparentnosti tohto procesu sa navrhlo, aby v prípade, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, mohla oprávnená osoba svoj nárok na náhradu pozemku previesť na tretiu osobu až vtedy, keď je dohodnutý konkrétny pozemok. Citovaná novela zákona č. 503/2003 Z.z. tak nerozšírila ani nezaviedla novú možnosť prevodu nároku, ale už existujúcu možnosť zúžila na oprávnenie previesť nárok len ku konkrétnemu pozemku. Nakoľko postúpenie pohľadávky v čase podpisu zmluvy o postúpení uzatvorenej medzi žalobcom a Z. T. dňa 6. augusta 2009 nevylučovalo a neobmedzovalo ani Občiansky zákonník ani špeciálna právna úprava zákona č. 503/2003 Z.z., možno vyvodiť záver o tom, že pohľadávka bola na žalobcu platne postúpená, zmluva o postúpení nie je absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka, v dôsledku čoho žalobcovi v spore svedčí aktívna vecná legitímácia.

2.3. K ďalšej odvolacej námietke žalobcu, že žalovaný bol povinný s ním uzatvoriť zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom, nakoľko splnil všetky zákonné podmienky na jej uzatvorenie, odvolací súd uviedol, že samotná skutočnosť, že oprávnená osoba splní všetky zákonné podmienky na uzatvorenie zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom ešte neznamená, že povinná osoba (žalovaný) s ňou musí uzatvoriť zmluvu v znení, v akom žiada oprávnená osoba. Uvedená povinnosť zo žiadneho ustanovenia zákona č. 503/2003 Z.z. nevyplýva. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vyslovil názor, že odporúčanie ani podpis námestníka žalovaného na zmluve nezakladá nárok na uzatvorenie konkrétnej zmluvy, že odporúčania orgánov žalovaného nie sú

pre neho záväzné, že štatutárnym orgánom žalovaného je generálny riaditeľ a že zmluva je uzatvorená až prijatím návrhu na uzatvorenie zmluvy, k čomu v danom prípade nedošlo, čím dal žalovaný dostatočne najavo, že návrh zmluvy o bezodplatnom prevode s obsahom, ktorý je petitom žaloby, neakceptuje.

2.4. Napriek tomu, že odvolací súd sa stotožnil s časťou odvolacej argumentácie žalobcu, týkajúcej sa danosti jeho aktívnej vecnej legitímácie v spore, zdôraznil, že súd prvej inštancie odôvodnil zamietnutie žaloby nie len nedostatkom aktívnej legitímácie žalobcu, ale aj ďalšími dôvodmi (mimo iné neprijatím oferty zo strany žalovaného, neexistenciu právneho základu na uloženie povinnosti uzatvoriť predmetnú zmluvu s konkrétnym obsahom, nemožnosťou civilného súdu nahradiť vôľu správneho orgánu, poukazom na to, že jediným prípustným prostriedkom ochrany je správna žaloba proti nečinnosti správneho orgánu, a skutočnosť, že žalobcom požadované (a v zmluve uvedené) pozemky sa nachádzajú v inom okrese, čo je v rozpore s ust. § 6 ods. 7 zákona č. 503/2003 Z.z.), ktoré všetky samostatne môžu byť dôvodom na zamietnutie žaloby. Odvolací súd poukázal na to, že žalobca v odvolaní neuviedol žiaden argument, ktorým by odôvodňoval jeho závery o povinnosti žalovaného uzatvoriť s ním zmluvu o bezodplatnom prevode s obsahom uvedeným v petite žaloby, keď odvolaním žalobcu (konkrétnymi odvolacími námietkami) vyššie uvedené závery súdu prvej inštancie neboli rozporované. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nepodrobil napadnutý rozsudok prieskumu v tejto časti, v dôsledku čoho odvolací súd dospel k záveru, že napriek čiastočnej dôvodnosti odvolania žalobcu (pokiaľ ide o súdom prvej inštancie nesprávne vykonané právne posúdenie otázky aktívnej vecnej legitímácie žalobcu), uvedený nedostatok nemal vplyv na záver o tom, že žalobcom uplatnený nárok nie je dôvodný tak, ako to vyvodil súd prvej inštancie. Ako bolo uvedené, súd prvej inštancie zamietnutie žaloby odôvodnil i ďalšími dôvodmi, pre ktoré nebolo možné žalobcovi žalovaný nárok priznať, pričom žalobca v odvolaní tieto konkrétnymi odvolacími námietkami nerozporoval. Odvolací súd, súc viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, preskúmal žalobcom uvádzané a konkretizované odvolacie dôvody a dospel k záveru zhodnému s vyjadreniami žalovaného, že napriek čiastočnej dôvodnosti žalobcom uvádzaných námietok, tie nenadobudli takú intenzitu, aby odôvodňovali iný postup odvolacieho súdu ako ten, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku ako vecne správne potvrdí.

Pokiaľ išlo o žalobcom vymenované odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), e), f), a h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odvolací súd uviedol, že podstatou odvolania žalobcu bola otázka jeho aktívnej legitímácie, v čom mu dal odvolací súd za pravdu. V danej otázke súd prvej inštancie nesprávne posúdil vec (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP), ostatné právne závery a právne posúdenie súdu prvej inštancie žalobca v odvolaní nenamietal. Pokiaľ ide o odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d), e) a f) CSP, tieto odvolacie dôvody žalobca v odvolaní uviedol len všeobecne bez ich pretavenia do konkrétnych skutočností a príp. namietaných väd v napadnutom rozhodnutí alebo postupe súdu prvej inštancie.

2.5. Odvolací súd záverom uviedol, že v danom prípade iba nesprávne konštatovanie o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie bez toho, aby boli porušené iné procesné práva žalobcu ako strany sporu v konaní, samo o sebe nemá takú intenzitu aby bolo možné konštatovať naplnenie odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca, ktorý jeho prípustnosť odôvodnil s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Uviedol, že dôvody, pre ktoré považoval rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý potvrdil odvolací súd, a ktoré vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci, podrobne rozviedol v odvolaní a žiadal, aby bolo, vrátane žaloby považované za súčasť dovolania. Ohľadom otázky aktívnej legitímácie v konaní, ktorú nesprávne vyriešil súd prvej inštitúcie, uviedol, že odvolací súd zaujal správny právny záver, avšak nepochopiteľne zamietol žalobu a potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Namietal, že sa nemôže stotožniť so záverom odvolacieho súdu, a poukázal na to, že podmienky nároku boli splnené pôvodne oprávnenou osobou, pričom priznané právo má povahu záväzkového vzťahu vzniknutého na základe rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Trnave medzi pôvodne oprávnenou osobou a Slovenským pozemkovým fondom ako povinným. Rozhodnutie súdov v tejto veci je ojedinelým názorom, a ide aj proti rozhodnutiam ustálenej praxe najvyššieho súdu a to sp. zn. 7Cdo/1369/2015, sp. zn. 4Cdo/182/2007, sp. zn. 5Cdo/129/2018, ako aj viacerým rozhodnutiam Ústavného súdu Českej republiky. Mal za to, že neuzatvorenie zmluvy zo strany SPF je potrebné považovať za svojvoľné konanie, ktorým je žalobcovi znemožnené užívať jeho majetok, pričom v konaní predložil zmluvy, ktoré SPP uzavrel s právnymi nástupcami oprávnených osôb. Žiadal preto rozsudok

krajského ako i okresného súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho navrhol odmietnuť, mal za to, že žalobca nenapadol dovolaním nesprávne právne posúdenie absencie povinnosti žalovaného uzavrieť so žalobcom dohodu o bezplatnom prevode žalovaných nehnuteľností, nezdôvodnil zákonom požadovaným spôsobom (§ 432 CSP) v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia, namietal výlučne nesprávne právne posúdenie otázky aktívnej vecnej legitímácie, pričom táto otázka nemala zásadný vplyv na rozsudok, neznamená odklon od ustálenej judikatúry, keďže ju odvolací súd posúdil zhodne s názorom a námietkami uvedenými žalobcom v odvolaní proti rozsudku okresného súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadruje záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

6.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Dovolací súd nie je ďalším „odvolacím,“ súdom.

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7.1. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). Dovolací súd v dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnenými dovolacími dôvodmi.

7.2. V zmysle § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podanie pred súdom prvej inštancie alebo odvolacím súdom, preto dovolací súd nemohol vychádzať z obsahu odvolania, na ktoré žalobca poukazoval, keď sa súčasne uvádzal v časti texte dovolania ako odvolateľ (zrejme nedopatrením, pozn. dovolacieho súdu).

8. Pokiaľ dovolateľ uviedol ako dôvod prípustnosti § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolací súd konštantne judikuje, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

9. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolaťom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu, ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na prijatie záveru, či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu.

10. I keď dovolať nevymedzil jasne právnu otázku, od ktorej riešenia sa odklonil odvolací súd v rozhodnutí dovolacieho súdu v súlade s § 432 CSP, dovolací súd považoval za potrebné uviesť nasledovné.

10.1. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že pokiaľ dovolať poukazoval na rozhodnutie dovolacieho súdu, sp. zn. 4Cdo/182/2007, toto rozhodnutie riešilo len otázku postúpenia pohľadávky a následnej aktívnej legitimácie, ku ktorej odvolací súd zaujal, na rozdiel od súdu prvej inštancie, rovnaký, s názorom dovolaťa zhodný názor a vyriešil ju, že žalobca je v spore aktívne legitimovaný.

10.2. Rovnako rozhodnutie dovolacieho súdu z 23. júna 2016 sp. zn. 7Cdo/1369/2015 ako aj rozhodnutie z 30. mája 2019 sp.zn. 5Cdo/129/2018 zhodne so záverom odvolacieho súdu v tomto konaní riešili len otázku aktívnej legitimácie.

11. Dovolací súd, viazaný obsahom dovolania, dospel k záveru, že v rozhodujúcej právnej otázke sa odvolací súd neodklonil od jej riešenia, keď vyslovil záver, že žalobca je v spore aktívne legitimovaný a pohľadávky od oprávnenej osoby titulom reštitučného nároku na neho prešla.

12. Dovolací súd však ani pri všetkej snahe o výklad obsahu dovolania nemohol identifikovať právnu otázku, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť pri jeho závere o neexistenciu právneho základu na uloženie povinnosti uzatvoriť predmetnú zmluvu s konkrétnym obsahom, nemožnosťou civilného súdu nahradiť vôľu správneho orgánu, poukazom na to, že jediným prípustným prostriedkom ochrany je správna žaloba proti nečinnosti správneho orgánu, a skutočnosť, že žalobcom požadované (a v zmluve uvedené) pozemky sa nachádzajú v inom okrese, čo je v rozpore s § 6 ods. 7 zákona č. 503/2003 Z.z.), ktoré všetky samostatne boli dôvodom na zamietnutie žaloby.

13. Ak žalobca odôvodňoval svoje stanovisko „svojvôľou“, žalovaného, toto nie je možné považovať za otázku zásadného právneho významu, ktorú už vyriešil dovolací súd a od ktorej sa odklonil odvolací súd pri svojom rozhodnutí, rovnako ako skutočnosti uvádzané žalobcom, že s inými subjektami boli zmluvy o prevode nehnuteľností zo strany žalovaného uzatvorené.

14. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolaťa, týkajúca sa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je nedôvodná a nie je v podanom dovolaní dostatočne vymedzená spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP.

15. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

16. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol, keďže žalobca v dovolaní dovolacie dôvody nevymedzil tak, ako to predpokladá ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa § 447 písm. f) CSP.

17. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.